Suvi Nipuli

28.9.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: Lausuntopyyntönne HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

THL:n lausunto valtion talousarvioksi teemasta Turvakodit

Suomi on ratifioinut Istanbulin sopimuksen (valtiosopimus 53/2015), joka edellyttää Suomea toteuttamaan tarvittavat toimet, jotta helposti saavutettavia turvakoteja on riittävissä määrin. **Turvakotitoiminta edellyttää resurssien pitkäjänteistä suunnittelua, johon myös Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova GREVIO asiantuntijaryhmä kiinnitti huomiota Suomen raportissaan.** Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014, myöhemmin turvakotilaki) tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähisuhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla.

Turvakodit tarjoavat asiakkaillensa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista ja psykososiaalista tukea, neuvontaa sekä ohjausta. Turvakotipalvelujen koordinointi-, ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluvat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL:lle). Turvakotipalvelujen rahoitus riippuu vuosittain eduskunnan talousarviossa myönnettävästä määrärahasta. Turvakotilain perusteella THL valitsee avoimen haun kautta tarpeellisen määrän turvakotipalvelun tuottajia siten, että eri puolilla maata olisi saatavilla riittävästi turvakotipalveluja. Osoitettu rahoitus asettaa kuitenkin reunaehdot valinnoille ja täten turvakotien ja niiden perhepaikkojen lukumäärälle.

Istanbulin sopimuksen ja turvakotilain myötä turvakotiverkostoa on systemaattisesti kehitetty ja palvelun kattavuutta ja kapasiteettia on saatu merkittävästi kasvatettua viime vuosien aikana. Turvakotipalvelujen rahoitusta ja sen myötä turvakotipaikkoja on lisätty vuosittain, jotta Suomi täyttäisi kansalliset ja kansainväliset velvoitteet lähisuhdeväkivaltaa kokeiden aikuisten ja lasten auttamiseksi. Turvakotiverkostoa tulee edelleen vahvistaa alueilla, joilta palvelut puuttuvat kokonaan sekä alueilla, joissa palvelua ei ole tarpeeseen ja asukasmäärään suhteutettuna riittävän hyvin saatavilla. Suomessa on yhä alueita, joilla maantieteellinen etäisyys lähimpään turvakotiin on liian pitkä. Tällaisia katvealueita on tällä hetkellä etenkin Lapissa.

THL:n vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan todellinen turvakotien perhepaikkojen tarve asettuu nykyisen 228 perhepaikan asemesta 262–367 perhepaikan välille, jolloin turvakotipalveluiden vuosittaisen rahoituksen tulisi olla 29,6M€–36,7 M€.

Turvakotitoiminnan rahoitukseen vuodelle 2023 ehdotetaan 24,55 miljoonaa euroa. THL on myöntänyt vuodelle 2022 turvakodeille valtionavustusta 25,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 turvakotipalvelujen menot tulevat olemaan suuremmat kuin vuonna 2022, esimerkiksi inflaation ja palkankorotusten nostaessa kuluja. Lisäksi perhepaikkojen määrä on noussut viime vuodesta 17 perhepaikalla.

Siirtomäärärahan turvin nykyistä turvakotiverkostoa voidaan ylläpitää myös vuonna 2023, vaikka turvakotien menot tulevat olemaan kehyksessä ehdotettua rahoitusta (24,55 miljoonaa euroa) suuremmat. Siirtomäärärahaa on kertynyt vuosina 2020 ja 2021 myönnetyistä kertaluonteisesta ns. eduskunnan joululahjarahoista. Lisäksi siirtyvässä määrärahassa on turvakodeille myönnettyjen ja toiminnan todellisten kulujen välisenä erotuksena syntyneitä palautuksia. Joululahjarahan

kaltainen kertaluonteinen rahoitus ei kuitenkaan sovellu kokonaan uusien turvakotien perustamiseen, vaan uusien turvakotien avaaminen edellyttää pitkäjänteistä rahoitusta.

Turvakotipalvelujen rahoitusta tulee edelleen nostaa asteittain, kunnes helposti saavutettavia, laadukkaita turvakoteja on riittävissä määrin Suomessa. THL on tehnyt nykyisille turvakotipalvelujentuottajille viisi vuotta kestävät päätökset, jotka ovat voimassa 31.12.2023 saakka. **THL pyytää huomioimaan, että tulevina vuosina 24,55 miljoonaa euroa ei riitä nykyisen, saatikka sitä laajemman turvakotiverkoston ylläpitämiseksi. Tämä tulee huomioida tulevista kehyksistä päätettäessä. Mikäli rahoitus pysyy ennallaan, jouduttaneen turvakotiverkostoa supistamaan noin 20 perhepaikan eli käytännössä noin kolmen seitsemän paikkaisen turvakodin verran.**

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Anneli Pouta